

for the birth. The following methods were used: "Changing parental attitudes and reactions» (PARY), form of psychological readiness for motherhood, the questionnaire "My attitude to parenthood and family life."

Results of the study allow us to conclude that young women are basically ready to take on the role of a mother and realize the importance of this role in marriage; their attitude to pregnancy is accompanied by positive emotions; they have a firm conviction regarding child-rearing style, based on previous experience of interaction with their parents. However, there is a need for professional help for young women who are going to have a baby, to prepare them to perform educational functions by qualified professionals, including today must be a social pedagogue (social worker), since 29% of respondents had negative feelings in connection with pregnancy, because knew that it was untimely and should decide to give birth or not.

Key words: *readiness of young women for motherhood, social institute, social pedagogy, young women.*

УДК 37:[004.738.5:316.3]

Є. В. Кучерган

Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ПИТАННЯ ОСВІТИ В МЕРЕЖЕВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ДО ПИТАННЯ ПРО ГРОМАДСЬКІ ВПЛИВИ

Метою статті є аналіз громадських впливів у системі формування наукових змістів освіти та основних якостей їх взаємодії на сучасному етапі розвитку суспільства. Основними методами дослідження були загальнонаукові методи (аналіз джерельного матеріалу дослідження, узагальнення й інтерпретація отриманих результатів), що дали можливість визначити механізми впливів на формування змісту освіти вчителів. А також систему каналів соціальних мереж, за якими відбуваються вплив громадськості на поліпшення якості взаємодії освіти й суспільства.

Ключові слова: *зміст освіти вчителя, громадськість, соціально-культурний вплив громадськості, сучасний учитель, науковий зміст освіти.*

Постановка проблеми. Зміст педагогічної освіти, унормований відповідними держстандартами, як система наукових знань, умінь/навичок і компетентностей залишається пріоритетним питанням у сучасному педагогічному дискурсі. Цей зміст є дискусійним у забезпеченні розвитку вчителями розумових і фізичних здібностей учнів, а також у формуванні їх особистісного світогляду конструктивної поведінки й моралі, що готує їх до вимог суспільного життя. Згідно із Законом України «Про освіту» вітчизняна система освіти вибудовується за принципом доступності всіх освітніх послуг, які повинні надаватися для кожного громадянина державою.

Створення в суспільстві громадської думки, розуміння відповідних принципів сприяння потребам уряду в об'єктивності управлінської діяльності розкрито в концепції Волтера Ліпмана. Ця концепція має місце в сучасному розвитку становлення державності України, де забезпечення балансу між суспільством і владою є проблемою номер один. Актуальність впливів суспільства на політичні процеси, що відбуваються в освіті є

пріоритетними. Наявність впливів громадської думки на освітні процеси є показником демократичності суспільства [2].

Суспільство як громада постійно змінюється й розвивається та висуває свої запити до змісту освіти відповідно до провідних векторів суспільного розвою. Також суспільство як громада повинно забезпечити та організувати рівність умов для повної реалізації здібностей кожної людини, найширшого розкриття її талантів, всебічного розвитку й задоволення її загальнолюдських духовних цінностей і всебічний, органічний зв'язок із національною культурою та історією.

Проблема полягає в тому, що зміст освіти постійно відстає від запитів суспільства – громади. Отже, маємо безумовне протиріччя між сталим, унормованим нормативно-правовою базою змістом освіти (педагогічної зокрема) та стрімким розвитком системи суспільних запитів до освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Наукове підґрунтя проблеми змісту освіти достатньо широко представлено в роботах вітчизняних і зарубіжних учених (О. Вишневський, Н. Волкова, В. Галузинський, І. Малафіїк, Н. Мойсеюк, В. Оніщук, М. Фіцула та ін.). Нині наявні значні теоретичні та практичні дослідження, які висвітлюють проблему професійної готовності студентів до їх майбутньої педагогічної діяльності. До вимог професійної підготовки вчителя входить перелік основних вимог до особистості педагога/вчителя. У педагогіці сьогодення роль у суспільстві особистості вчителя розглядають І. Зязюн, М. Фіцула, В. Рибалка та інші вчені. У системі впливів громадськості на зміст вимог до змісту освіти вчителів працюють вчені І. Зайченко, І. Зязюн, Г. Сагач, В. Кравець, А. Кузьмінський, В. Омеляненко, І. Чернокозов.

Проте, проблема системності впливу громадськості на зміст вимог до змісту освіти вчителів все ще потребує свого ретельного вивчення з позицій збалансування традиційних вимог (складових) до педагогічної освіти та сучасних тенденцій оновлення системи освіти взагалі.

Мета статті – визначення вагомості впливу громадськості на формування наукового змісту освіти вчителів на основі обговорення проблем засобами масової інформації (зокрема в соціальних мережах).

Серед **методів дослідження** – загальнонаукові методи (аналіз джерельного матеріалу дослідження, узагальнення й інтерпретація отриманих результатів), що дали можливість визначити проблеми впливів на формування змісту освіти вчителів; порівняльний аналіз, що дозволив порівняти та співставити громадські думки щодо змісту освіти учителів у вищому навчальному закладі та взагалі в системі освітніх процесів.

Виклад основного матеріалу. Кожний громадянин своєї держави має право на отримання освіти за державний рахунок. Відкритість взаємостосунків у державній освіті є однією з умов демократичного суспільства. Це в реальності означає безпосередню участь усіх учасників

навчально-педагогічних процесів у системі впливів на зміст і якість освітнього процесу. Швидкі цілеспрямовані процеси розвитку суспільства роблять пріоритетними передачу системи знань, накопичених людством культурного досвіду та суспільних цінностей, що є безпосереднім завданням освіти. Сама система освіти, за визначенням Національної доктрини розвитку освіти в Україні, залишається пріоритетною. У зв'язку з чим відбувається природне посилення громадського впливу на освітні процеси [3].

Звернення до світових тенденцій розвитку змісту педагогічної освіти переконує у зростанні вимог до професіоналізму майбутнього вчителя, його науково-методичної підготовки й особистісних якостей. Сучасний учитель – це творча особистість, яка має добре володіти фаховою дисципліною, бути готовою до педагогічної діяльності та відкритою до громадських комунікацій.

Сучасний фахівець працює за умов високих темпів нагромадження науково-технічної інформації, постійного оновлення технологічних циклів у багатьох галузях виробництва. Усе це не лише ускладнює його працю, а й зумовлює швидку зміну структури багатьох професій, зникнення одних і появи інших. Ці процеси вимагають наукового обґрунтування змісту освіти у вищій школі як однієї з центральних проблем навчально-виховного процесу. Сучасна педагогіка пропонує таке визначення змісту освіти: *зміст освіти – науково обґрунтована система дидактичного та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і освітньо-кваліфікаційних рівнів учителя* [5].

Відповідно до цього визначення, головними чинниками впливу на визначення змісту освіти є:

- освітньо-професійні програми підготовки фахівців з вищою освітою певних освітньо-кваліфікаційних рівнів; програми навчальних дисциплін; структурно-логічна схема підготовки; інші нормативними документи та навчальна й навчально-методична література;

- державні стандарти освіти (сукупність норм), що є основою оцінювання освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів громадян незалежно від форм освіти.

Очевидно, що за такого підходу, громаді не залишається місця впливу на формування змісту педагогічної освіти, проте саме громадянське суспільство, все без винятку, кожного дня відчуває на собі «результати» цієї «відірваності» стандартів від суспільних потреб [1].

Такий стан речей спонукав нас до пошуку можливості прояву громадських ініціатив у всесвітній мережі інтернет, зокрема в соціальній мережі *Facebook*. Спілкування зі студентами-майбутніми педагогами підтвердило їх більшу схильність до інших мережевих систем, *Facebook* для них – «доросла» мережа. Отже, ми припустили, що саме в межах цієї мережі, можемо віднайти громадську думку щодо вчительства, його нинішнього стану та майбутнього.

Пошуковий етап дозволив нам констатувати, що в мережі *Facebook* загалом створено 69 мережевих груп, у назві яких присутнє слово «освіта», що дозволяє припустити можливість встановлення коло інтересів сучасного інтернет-активного суспільного середовища з проблем освіти. Це дуже різнопланові групи, назва яких за своєю сутністю відображає коло питань, які виносяться на обговорення: «Друга освіта», «Права людини: громадянська освіта»: тут про навчання у фінських школах, «Освіта.ua», «Освіта-Плюс», «Освіта для сталого розвитку», «Світ освіт», «Освіта України», «Українська мова – освіта», «Вільна освіта», «Вища освіта в Україні: проект майбутнього»; «Інша освіта» та ін. Значна кількість груп (20 – що становить майже 30 % від загальної кількості груп) спрямована на певну освітню галузь (початкова освіта, громадянська освіта, правова освіта богословська освіта тощо). Велика частина загальної кількості – це групи, які спрямовані на популяризацію навчання за кордоном – 23 (33 %). Усі інші групи достатньо різноманітні – благодійні фонди («Освіта та здоров'я української нації», «Освіта», «Освіта для демократії»), конференції та наукові журнали («Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації», «Мистецтво та освіта»), регіональна освіта («Столична освіта», «Освіта Звенигородщини», «Початкова освіта міста Львова», «Освіта Хмельниччини: реалії» та ін.). Цікавою мала б бути група «Я-Освіта», мета якої, за словами її адміністраторів, «об'єднати школярів міста Києва та України навколо оновлення освіти та почути їх думку щодо особистого навчання». Утім, група почала працювати в серпні 2015 р., але її продовження, крім анонсованого заходу, відсутнє. Також у 2015 р. було створено групу «EDUkraine / Освіта в Україні», яка обіцяла знайомити з тим, «що нового відбулось в українських школах з часу впровадження ЗНО?», та закликала: «Слідкуйте за новинами та беріть участь у зміні системи!». Проте і ця група наразі неактивна.

Найбільш цікавими нам з точки зору майбутнього педагогічної професії, виявилися групи «Освіта України» та «Освітня політика: Портал громадських експертів».

Учасниками першої групи обговорюються питання: «Учителі й батьки: погляд на школу і реформи», «Не потонути, а стати конкурентним», «Не змушувати, а зацікавлювати», «У пошуках компромісу», «Школа на онлайн-платформі», «Рамковий закон: концептуальні питання», які розглядаються в цій групі та взаємопов'язані тематично і є статтями газети «Освіта України». Усі теми спрямовані на розвиток освітніх процесів у різних територіях України проведення більш детального аналізу загальних процесів та висвітлення індивідуальних особливостей.

Друга група представлена фаховими спеціалістами у сфері освіти, які аналізують новітні документи. Проблема в тому, що тексти освітніх документів усі виважені, демократичні, прогресивні. Тому нез'ясованим залишається питання, чому за таких обставин самі вчителі, директори та

батьки оцінюють реформу освіти посередньо, про що свідчать результати соціологічного опитування.

Саме в цій групі висвітлюються результати діяльності робочих груп Міністерства освіти і науки. Так, під час розробки концепції «Про освіту», порушувалося питання щодо вертикального компромісу управління освітою, різко висловлювалася думка про ліквідацію бюрократичного апарату та неефективного зовнішнього управління навчальними закладами освіти; розкривалися перспективи розвитку освітніх моделей, коли питання можуть вирішуватися без непотрібних нарад, без пустих за своїм змістом конкурсів і без страхів, породжених хабарами [6].

Питання руйнації вищої школи загострює у своїх виступах Станіслав Ніколаєнко. У зв'язку з тим, що контингент студентів зменшується, а співвідношення годин, що витрачаються для викладання, залишаються ті самі, різко зменшує кількість викладачів вищої школи. Зберігаючи викладацький склад вищих навчальних закладів та підвищуючи почасову оплату, уряд може суттєво зменшити навантаження на викладачів, адже перевантаження у викладацькій справі є суттєвою проблемою. Таким чином, вирішуючи цю проблему, Міністерство освіти може суттєво покращити якісний зміст викладання [4].

Звернення до змісту питань, які виносяться на обговорення у групах, дозволяє стверджувати зацікавленість громади питаннями: організаційно-адміністративного устрою освіти (його стан і реформування), окремими питаннями з вирішення конкретних контроверсійних ситуацій, що подекуди виникають навколо освітніх процесів, і питаннями ЗНО (і подальшого навчання). Отже, на жаль, питання оновлення сутнісних смислів педагогічної освіти, як і взагалі педагогічна освіта майже повністю залишилися поза увагою громадськості *Facebook*.

Висновки. У соціальних мережах проблема оновлення освіти постійно знаходиться в полі зору громади. Соціальна мережа на цей час сприяє повній свободі вираження думки громадськості в різних формах від початкової до фахової характеристики вчителя та усуненню проблем, що сприяють розвиткові системи освітніх процесів узагалі: як у різноплановій – поглиблено індивідуальній формі вираження своєї думки, так і в тематично зумовлених особистісних відношеннях до проблем освіти. Також у формі організації круглих столів, на яких окреслюється думка фахівців. Фахівці в громадській раді повинні опікуватися не лише станом справ у конкретному закладі освіти. Їх завдання – набагато ширше. Тому громадська мережа підвищує активність громадян різного наукового й побутового рівнів, а від активності громадян залежить і стан підготовки майбутніх учителів. Представники громадськості повинні не лише контролювати освітні установи, вони вирішують проблему освіти та стають помічниками в суспільній справі – підготовці майбутнього вчителя.

Впливи громадськості надають конструктивну можливість об'єктивно й більш поглиблено вимірювати змістові якості педагогічної освіти для подальшого удосконалення освітніх змістів. На шляху становлення якісної освіти громадські соціально-культурні впливи можуть відіграти вирішальну роль в оновленні змісту педагогічної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большая советская энциклопедия : в 30 т. [Электронный ресурс]. – М. : «Советская энциклопедия», 1969-1978. – Режим доступа :

<http://www.openlesson.ru/?p=15968>.

2. Ліпмана Волтера Значення громадської думки в Україні [Електронний ресурс] / Волтера Ліпмана. – Режим доступу :

<http://postup.brama.com/usual.php>.

3. Ніколаєнко С. Освіта в інноваційному поступі суспільства : тези доп. / С. Ніколаєнко // Освіта України. – 2006. – № 60–61. – С. 1–20.

4. Ніколаєнко Станіслав Школа і громада: посилення ролі громадськості [Електронний ресурс] / Станіслав Ніколаєнко. – Режим доступу :

<http://education-ua.org/ua/component/content/article/19-blogi/tema>.

1. Положення про організацію навчального процесу у ВНЗ : Наказ Міністерства освіти України (№ 161 від 2 червня 1993 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>.

2. Школа і громада: посилення ролі громадськості [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://education-ua.org/ua/component/content/article/19-blogi/tema-1/344y>.

РЕЗЮМЕ

Кучерган Е. Вопросы образования в сетевом окружении: к вопросу об общественных влияниях.

Целью статьи является анализ общественных воздействий в системе формирования научных смыслов образования и основных качеств их взаимодействия на современном этапе развития общества. Основными методами исследования были общенаучные методы (анализ исходного материала исследования, обобщение и интерпретация полученных результатов), позволившие определить механизмы влияния на формирование содержания образования учителей. А также систему каналов социальных сетей, по которым происходят влияние общественности на улучшение качества взаимодействия образования и общества.

Ключевые слова: содержание образования учителя, общественность, социально-культурное влияние общественности, современный учитель, научный содержание образования.

SUMMARY

Kucherhan Ye. Education in a networked environment: the issue of social impact.

The article shows the analysis of social influence in the system of scientific content in the education of teachers and basic qualities of interaction at the present stage of education. The main method of research is general scientific methods (analysis of source materials of research, synthesis and interpretation of the results), which made it possible to determine the problems of impact on the formation of educational content of the teachers. Overall, the analysis led to the following conclusions. The development of a model of socio-cultural influences of the public will provide a constructive opportunity to measure objectively and more meaningful the quality of education.

Society as a community is constantly changing and evolving and makes its inquiries into the curriculum, according to the leading vectors of social flowering. Also, the society as a community must organize and ensure the equality of conditions for the full realization of abilities of each person, the widest disclosure of his talent, all-round development and satisfaction of his universal spiritual values and a comprehensive, organic connection with national culture and history.

The problem is that the content of education always lags behind the demands of society – community. So we have absolute contradiction between permanent, standardized legal framework curriculum (including pedagogical) and the rapid development of the system of public inquiries to education.

Every citizen of the state has the right to education at public expense. Transparency in public relations education is one of the conditions of a democratic society. This in reality means the direct participation of all members of educational and pedagogical processes in the system of influences on the content and quality of the educational process. Quick purposeful processes of the development of the society make it priority to transfer system of knowledge accumulated by mankind cultural practices and social values, which is the direct task of education. The system of education itself as defined by National Doctrine of the Development of Education in Ukraine remains a priority. In connection with that there is natural strengthening of public influence on educational processes.

Key words: *content of education of teachers, public, social and cultural impact of the public, modern teacher, scientific content of education.*

УДК 37.043.1

Т. В. Мотуз

Дніпропетровський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

ГЕНДЕРНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлено, проаналізовано й узагальнено основні теоретико-методологічні підходи науковців до розуміння та тлумачення поняття «гендерна толерантність». Уточнено сутність і структурні компоненти гендерної толерантності як особистісного утворення, визначено можливі моделі гендерної толерантності та сформульовано найважливіші принципи толерантності у відносинах між статями. На основі результатів дослідження окреслено коло проблемних питань, що залишаються поза межами систематизованих розробок і визначено перспективи подальших досліджень гендерної толерантності в галузі соціально-педагогічних знань.

Ключові слова: *гендер, толерантність, інтолерантність, гендерна толерантність.*

Постановка проблеми. Гендер – один із базових вимірів соціальної структури суспільства, який разом з іншими соціально-демографічними та культурними характеристиками (раса, клас, вік тощо) організує соціальну систему. Соціальне відтворення гендерної свідомості на рівні індивідів підтримує соціально-рольовий статус особистості, який визначає соціальні можливості в освіті, професійній діяльності, суспільному виробництві. Перехід української держави на демократичний шлях розвитку детермінує забезпечення рівності прав і можливостей індивідів незалежно від статі, віку,